

היהלומן שברח מן הארץ והשאיר אחריו חובות

במאות מיליוני לירות טוען: הבנקים הונו את „בנק ישראל”

טוען פרקליטו של זיגמן, עורך-הדין יעקב ויינרוט:

„ליאו זיגמן הגיע אלי ב־18 בינואר השנה וסיפר לי סיפור שלא הייתי מסוגל להאמין לו. שלחתי את זיגמן למכון המפעיל גלאישקר, מכונן של זיגני הור”

ב־21 בינואר, אחרי שהחלו הבנקים לוחצים על זיגמן, הוא נסע לארצות-הברית. באותו יום הגישו נגדו הבנקים תלונה. אך זיגמן אינו עבריון נמלט. משום שהמיסטר הגיעה לביתו רק שעה אחרי נסיעתו.

פריצה

כדי להפחיד

הפריצה למישרדי הבלשים הפרטיים, שאני עובד עימם, מאיר פלכסקי ומרדכי רח”מי, הגיעו מייד למישרד וטענו שהיה כאן ביום של פריצה. לדעתם התכוונו הפרוצים להפחיד אותי, אך לא לקחת דבר. אישה מיסטר, שהגיע גם היא מייד, אמר שמדובר בעבודה מיקצועית מאוד.

„יומיים לאחר מכן נסעתי לארצות-הברית חברת המתמחה שלי, גיורא רובננקו. יומיים קודם לכן נסע לשם ישראל גינת, מנהל סניף-הבורסה של בנק המיזרחי המאוחד. המטרה הייתה להי גיע להסכם עם זיגמן על חובו לבנק. הסכם כזה הושג ב־9 בפברואר.”

על הידיעה שהופיעה ביומון הארץ ביום הראשון השבוע, כאילו פעל אישה-מיסטר, טרה לשעבר סמי נחמיאס להסדר עם זיגמן, אומר ויינרוט: „הבל ורעות-רוח. לא היו דברים מעולם. בחמישה הימים ששהיתי בניו-יורק לא ראיתי את נחמיאס, וגם זיגמן לא ראה אותו. אינני יודע מה עשה שם, אך לא היה שום צורך בו כדי להגיע להסדר שמבחינת זיגמן הוא משביר-רצון בהחלט.”

ההסדר שנחתם בין זיגמן ו־פרקליטו, ויינרוט, ובין ישראל גינת ומשה קראוס, מנהל סניף „בנק המיזרחי” בניו-יורק, הושג „את השיטה שבאמצעותה התגבר בנק זה — ואולי גם הבנקים האחרים — על התקנות של „בנק ישראל”,

היהלומנים

כך פעל התרגיל:

זהו „התרגיל” הבלתי-חוקי המקובל בענף היהלומים, לפי טענתו של היהלומן ליאו זיגמן, שברח מן הארץ שעה לפני שהגיעה אליו המיסטר:

1 „בנק ישראל” מגביל את האשראי שיכולים הבנקים להעניק ליהלומנים, כדי למנוע את התמוטטות הבנקים בשעת-צרה, ואת אובדן כספם של המפקידים.

2 הבנקים והיהלומנים עשו יד אחת כדי לעקוף הוראות אלה ולהגדיל את האשראי — הן כדי להגדיל את ריווחי הבנקים, הן כדי לאפשר ליהלומנים לשחק בסכומים גדולים יותר.

3 לפי הוראות „בנק ישראל” חייב היהלומן להפקיד בבנק יהלומים שערכם הממשי עולה באחוז מסויים על סכום ההלוואה הניתנת לו.

4 מותר לבנקים למסור את היהלומים הללו בחזרה למפקיד, בצורה של „נאמנות”, כדי שהיהלומן יוכל לנסות למכרם. על היהלומן להחזיר את היהלומים הללו בתום זמן קצוב, ואם מכר אותם — להחזיר את תמורתם בכסף לכיסוי האשראי שקיבל.

5 כדי לעקוף את הוראת „בנק ישראל” נהגו בנקים מסויימים לרשום ערך פיקטיבי של היהלומים שהופקדו אצלם, ולא לרשום כלל את פרטיהם המדוייקים — כדי למנוע את גילוי „התרגיל”.

6 במיקרים מסויימים כלל לא היו יהלומים בנמצא, וכל ההפקדה — והמסירה בחזרה למפקיד בצורה של „נאמנות” — לא היו אלא תרגיל על-גבייהניי.

7 כאשר התמוטט ענף-היהלומים וערך היהלומים ירד, לא היה זיגמן יכול לשלם את חובותיו לבנקים, ואילו בידי הבנקים לא היו ביטחונות להלוואות שנתנו לו. כדי לחפות על כך טענו הבנקים כי זיגמן הפר את תנאי הנאמנות ונגנ את היהלומים — דבר שאיפשר להם להגיש תביעה פלילית נגדו.

8 זיגמן טוען שאינו היהלומן היחיד המצוי במצב זה.

9 אם אכן נכונה טענה זו, עלולה להתמוטטות של ענף-היהלומים לגרום נזקים של מיליארדי לירות למערכת הבנקאות, עם כל הסכנות הכרוכות בכך.

פרשת היהלומן ליאו זיגמן עלולה לפתוח תיבת-פנדורה, שתזעזע את היסודות של תעשיית-היהלומים הישראלית, ושתטיל צל כבד על המערכת הבנקאית המשתפת פעולה עם היהלומנים. עד עתה פורסמו בפרשה זו קטעי מידע, מסולפים לעתים, ידיעות מגמתיות ושמו של עות-סתם. כל אלה עטפו בערפל כבד ומכוון את האמת המדהימה שמאחרי הסתבכותו של היהלומן העשיר. בעמודים אלה יובאו רראשונה פרטים מלאים ומדוייקים על הסכם הסרית-קדים במשמעותו, אשר נח”תם בינו בפברואר השנה בין ליאו זיגמן ואחד מנושיו העיקריים, „בנק המיזרחי המאוחד”. בנוסף ה”הסכם, שעליו חתמו ציגני הבנק, מתבררת מערכת סבוכה ומפותלת של פעולות פיננסיות, שנועדו ל”קוף את הוראות „בנק ישראל”.

פרקליטו של זיגמן, עורך-הדין יעקב ויינרוט, הסתמך על הסכם זה ותבע ביום השני השבוע פסק-דין הצהרתי מבית-הדין המיזרחי בתל-אביב נגד הבנקים שעימם עבד זיגמן. את העתק המימשי של ויינרוט גם אל היועץ המימשי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, ואל שר הפנים, הד”ר יוסף בורג — מתוך תיקווה שינקטו הליכים פליליים.

ייצוא

פיקטיבי

בשנת 1976, בעונת-השיא של ענף היהלומים בישראל, הגיע לארץ ליאו זיגמן, יהודי-ידיתי כבן 50, שגודע במינהגיו המזורים ובעושרו הרב. בארצות-הברית נחשב זיגמן כמס’ 2 בענף, וגם בארץ התפתחו עסקיו במהירות. תחילה פעל במיטרת הבורסה הקטנה, ואחרי שהפך

פרקליט זיגמן, נגד הבנקים

הסוחר הגדול ביותר שם, פתח מישרדים גם בבורסה הגדולה ועשה עסקות ילור” מים בהיקף של עשרות מיליוני דולרים. סיפור הסתבכותו של זיגמן קשור, רובו ככולו, עם הבנקים שעימם התקשר.

בבנקים הפועלים בבורסה היו נהוגים כללי-התקשרות שעליהם פיקח בנק-ישר”אל. תפקידם של הבנקים היה לספק ליהלומנים אשראי תמורת הפקדת „בט” חות” מצד היהלומנים. כלומר: כאשר הפקיד היהלומן צורר יהלומים בערך מסויים בבנק, קיבל אשראי בשיעור 80%

שנלא היו

המקשות את תנאי-האשראי. ביסודה של שיטה זו עומד הסדר הנאמנות. כדי שיוכל זיגמן להמשיך בע”סקיו, תוך מילוי הוראות בנק ישראל, הפקיד זיגמן בבנק יהלומים בשיעור שי כיסה את האשראי שהיה ברשותו. אך יהלומים אלה לא נשארו ברשות הבנק. הם הועברו מייד בחזרה לידי זיגמן, ששימש לצורך זה כנאמן של הבנק. על פי החוק שייכים היהלומים לבנק, ואז הוא חייב להחזיר אותם או את תמורתם לרשות הבנק.

בחסדר זה אין שום פסול, כאשר הוא נערך על כל פרטיו ודיקדוקיו, והיהלומים הנמסרים לבנק — ואחרי-כך לנאמן — נשמרים על כל פרטיהם.

על פי החוק שייכים היהלומים מים עצמם — או כסף תמורתם — הוא מעשה של גניבה, שהיא עב”ר פלילית.

הצטמצם ב־10%, ואילו הריבית הועלתה ב־14.7%. לגבי היהלומנים היתה עלולה להיות לכך משמעות חמורה ביותר. כדי שיוכלו להמשיך בפעולתם עם הבנקים, היה עליהם לעשות אחד משני דברים: או להחזיר לבנקים מייד כשביעית מסכום האשראי שהועמד לרשותם — או להגדיל בשכ”ר עית את ערך היהלומים שהופקדו בבנקים, כפיקדון המבטיח את האשראי שבידיהם. בתנאי-השפל בענף היו שתי האפשרויות הללו כימעט בלתי-ניתנות לביצוע, ועל-לוח היו להביא לצימצום עצום בהיקף הענף.

בדיקה

בגלאישקר

פרשת הסתבכותו של זיגמן מל”דת על הדרך שבה, ככל הנראה, נפתרה” הבעיה.

מערך ההפקדה כשמדובר היה בשיעור מקומי, ו־90% כאשר היה מדובר בייצוא הלוואות אלה ניתנו בריבית מסובסדת, בשיעור 6%. משמעותם של מוספרים אלה חשובה ביותר. השמועות בענף היהלומים אומרות שרבים מן ה”יוזמים החדשים, שנכנסו לענף, עסקו בייצוא פיקטיבי.

למעשה, מכרו יהלומים לעצמם, ואת האשראי שקיבלו מהבנק, בריבית של 6%, הפקידו בבנקים בחו”ל, שם קיבלו ריבית של כ־12%. התוצאה: המיספרים הרישמיים הנוגעים לייצוא יהלומים היו מנופחים ביותר, והיו אנשים רבים שהרי וויחו סכומי-עתק בלי לעסוק למעשה בייצוא יהלומים.

ב־1979 החל משבר חריף בענף היהלומים. עם התגברות המשבר שינה בנק ישראל את הוראותיו בדבר תנאי הת”ק שרות בין הבנקים ולקוחותיהם. האשראי